

Forfatter: Arrebo, Anders

Titel: Hexaëmeron. Fierde Dag

Citation: Arrebo, Anders: "Hexaëmeron. Fierde Dag", i Arrebo, Anders: *Hexaëmeron. Lejlighedsdigte. Breve. Udg. af Vagn Lundgaard Simonsen. 1965*, udg. af VAGN LUNDGAARD SIMONSEN ; Jørgen Glahder , Munksgaard, 1965-83., s. 159.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-arrebo01val-shoot-workid84093.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Hexaëmeron. Lejlighedsdigte. Breve. Udg. af Vagn Lundgaard Simonsen. 1965

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Verdens første Uges fjerde Dag. Kand kaldis Astrologia Mosaica eller Alle Stjerners oc Planeters Skabning.

Historien *Gen. I*, v. 14. 15. 16. 17. 18. 19.

v. 14. Oc Gud sagde: Vorde lius pa Himmelens udstracte Befæstning, at giøre Skilsmis imellem Dagen oc Natten, oc de skulle være til tegen oc til bestemmede tider, oc til dage og Aar. v. 15. Oc være til lius i Himmelens udstracte Befæstning at liuse ofver Jorden: Oc det skeede saa. v. 16. Oc Gud gjorde de tu store Lius, det større Lius at regere Dagen, oc det mindre Lius at regere Natten, oc Stierne. v. 17. Oc Gud sette dem i Himmelens udstracte Befæstning, at liuse ofver Jorden. v. 18. Oc regere om Dagen oc om Natten, oc at skille imellem Liuset oc Mørket: Oc Gud saae at det var got. v. 19. Oc der blef Aften oc der blef Morgen, fjerde Dag.

Indhold.

Efter Fortalen, Læsere kier,
Læris her trende Stycker i Sær.
I. Stadige Stjerner, Vandrende med,
Actis først i Almindelighed.
II. Dernest de faste Stjerner alleen'
Musa beskriver, der med ej seen.
III. Vandrende Stjerner skuis her sidst,
Hvilcke Planeter kaldis forvist.

160

Verdens første Uges fjerde Dag.

DEn Lerke frydefuld i Lufte-Sal hin høje,
Opfluer spiire ræt, mod Verdens liusest Øje,
Sig atter ned igien til grønnend' Ager svinger,
Oc hvor hun far oc er, sin Skaber Psalmer siunger:
Langt meer' end egner dig, din hellig Luth at røre
Sød-stemmig *Musa* min; af *Helicon* at føre,
Det lærde Jomfru-Choor, med deris fiils-been ziter,
Oc bed' at *Orpheus* paa harpen sig befliter,
Oc *modulerer* saa, at grønnen Skof den springer,
Oc striiden Aargangs-aa, sit Strømme-løb betvinger:

At mark- oc bierge-vildt fortammer sig oc spægis,
Oc den kaad-findig Fisk til Land af fryd bevægis.
Thi, gjør jeg Ørne fluct, oc sveber i det høje,
Planet oc Stjerne-Choor beskuer med mit Øje:
Far jeg med bu' oc piil paa Himmel høje Klipper,
Min Høg oc Støfver-hund i grønne dale slipper:
Gaar jeg i roosen-lund violen brun at bryde:
Oc ind i Snecken triin, blaa Bølgen hører skyde:
I hvort jeg staaer oc gaaer, med tanken far oc fluer,
Jeg under stoore seer, Guds mæctig Gierning skuer.
Skal jeg da være stum, naar vilde Sangre siunge,
Naar Skaberen til priis smaa Buske-fugle liunge?
Det klinge hvor det kand, jeg siunger Gud til ære,
I Luften oc paa Jord, hvort tancker mig hen bære.
Men du Guds Aand som højt Propheten fordum tiide
Paa Ild-liig-røde Vogn, i Luften førde viide,
Opløft mig højt fra Jord, Sky-borgen lad mig bryde,
Oc efter egen lyst de blaa pauluner nyde:
Min Luft-foormand bliif højt i Planete-gade
Til Soolens gyldne Vogn, opfør mig uden skade,
At jeg mig højer op til *Martis* huus kand føje,
Skøn *Jovem* nest at see *Saturnum* i det høje,
Saa under *Phoebo* ned til *Venerem* hin bolde,

161

Mercurium dernest, oc Maanen sidst den kolde.
Paa det jeg lære maae ders krafter, gang oc stræde,
Som ofver-spegle-klar oc blankende fremtræde,
Oc mine *Musæ* maae liif-lystelig kundgiøre
Med hellig Dicter-pen, hvad de i Skiolden føre.
Forleden Maanens dag, *Amramides* kundgiorde,
Hvor Verdens Skaber-mand, med sit almæctig Orde,
Det hviide-blaa paulun ofvr bygge malmen strakte,
Med Himle-firmament det Vand-mængd Land betakte
Tiis traade frem i gaar oc grundelig berette,
Hvorledis samme Gud sit Jorderiige sette
Som til et gylden-gulf, i Verdens boolig øde,
Oc det høj-prydelig med Maj oc blomster strøde.
Nu med ny tiidender kom Othin frem den snare,
Om Liuse-kroone-prael ofvr Ademant hin klare,
Ja himle-løcten blank, Sool, Maane, Stjerner mange,
Som Gud til ævigt Lius i Luften bød at prange,
Paa det hans Contrafej, oc stoore Diure-skare
Kand nyde foode-fest, ved Lius det purpur-klare,
Thi det u-skabte Lius, al Klarheds Hofved-kilde,
Den blanke liuse Sæd hand første dag bestilde,
Den Sæd hand tager nu oc baade nær oc fierner,
Fordeelt udbyter til Sool, Maan' oc klare Stjerner,
At de som Liusets Kudsk' oc Foor-mænd der fritt blanke,
Om Verdens Eble rund Ild-skinnende maae vanke,
Slig deilig Himmel-blus, som uden Oli brænder,
Som flinten, tynder, knysk oc røøden glød ej tænder,
Det kosted' icke meer, end bloote, HERren sagde:
Strax frem *Urania*, sit Stjerne-munster lagde,
Forvirked' oc bestak den Lius-blaa runde Himmel,
Med ædle klare Lius i deilig mængd' oc Vrimmel,
At ingen uden Gud det Stjerne-tal oplanger,
Som hand berømmelig for Troens Fader pranger.
Dog priisis allermeest udi den Fackel skare
Tu stoore Hofved-Lius, tu Liuse-krooner klare,

162

Det gylden dage-blus (*Jessæus* Sool det kalder)
Oc Natte-lycten hviid, som alle vel befalder.
At *Titan* gylden-haar, er en Planete-første,

I glands oc al geberd stiern-høfdingen den største,
Det nok u-tvifligt er: Men at den dejlig Qvinde
Diana ret snee-hviid, kand stoorheds titel vinde
For sine dyder skeer: Thi *Phoebus* hende klæder
At hun med natte-blus det klareste fremtræder.
Nu er natuurlig vist, naar Lius oc blus optændis,
I højden Straalen slaaer: Oc naar det ned ad vendis
Forqvællis oc gaaer ud. Men her mood al Nature
Maa disse hofved-lius (al verdens Løcter stoore)
Sit liuse straale-skin, til Jorderig nedsende,
Opliuse folk oc Land til Jordens yderst' ende.
Der Adams trælbar Sæd foruden arbeids hviile
Ej altid slæbe kund' oc styrken ofveriile;
Ej heller muuligt var vi brødet kunde nyde
Foruden ansict-sved oc Jorden haard at bryde;
Da kommer Soolen froo, (ss) som Faderen huus-dulig,
Opvæcker al sin gaard, dem biuder trælle troolig:
Men Maanen silde frem, med natte-hviilen kommer,
Af Arbed løser os, oc som en Moder frommer
For Sengen natlig nat et soort Cortiine drager,
At hendis kiere Børn der inden hviile tager,
Oc Kroppen arbeid-mat blaa bulster understinger
Til Soolen anden dag med arbeds Klocken ringer.
End vilde langwil vist, vor beste kortwil blifve,
Om ingen underskeed Naturen vilde gifve
Paa Vinter, Sommer, Høst, Dag, Uger, tiider fleere:
Thi maae fornæfnde Lius vor Lefnits Segrverk være,
Aar Soolen skaffe maae den Maane Maaned føre,
Oc begge døgne-tiid, os nat med dagen giøre,
Ja være tiid fra tiid vor Almanack hin trygge,
At vi som tiid-løst Fæ, ej Jorden skulde bygge.
Op *Musa*, hvad er det som du saa viidt omtaler,

163

Oc dermed dagen half fortærer oc forhaler?
Mig tydelig forklar med vel begriblig tale,
Hvorfra de Fackel er', i Luft-pallats som prale,
Beskrif mig deris art gif Krafterne tilkiende,
Dig nu en Perle-krants *Urania* vil sende.
Jeg veed vel uden Bog, den Stierne-kudsk hin høje,
Saa iilig far af Sted, at intet jordisk' øje
Hans hæste følge kand, hans karm ej haand kand gribe,
Planete kraft oc Lob din Ofvermand vil blifve
Dog maat du kort oc got den stoore Skaber priise
Oc end i høje ting, din nedrig fliid beviise.
Det Himmel-høje bierg behængd med Sneer hin skære
Den Demant-stucken eng Majmaaneds priis oc ære,
U-tallig Strande-gryn der *Thetis* sammen dryfter,
Den mørcke Segl-steens kraft hos Jern i bierge-klyfter,
Seer jeg med under, oc paa HErrrens Finger tænker!
Men det forstierned tag langt meere Sindet krænker,
Det runde-blaa paulun, med Liuse-krooner mange,
Med skønhed, stoorhed, kraft, fast bedre veed at prange.
En Paa-fugl (a) yndelig, mood Paafuglinden kierlig,
Omdrejer sig med Lyst, i al sin adfær herlig,
Sin rumpe spegle-fuld, med *Argi* Øjne blanke,
Udbreder Cirkel-rund, veed præctelig at spanke;
Dermed hand magen sin til Kierlighed bevæger,
At de med samled haand, saa fliid paa Verden legger.
Det samme kierlig spil, Gud med Naturen drifver,
Oc dermed Hierter tu forbinder oc troo-gifver.
Thi himmelske Pallats, sin jordisk brued at vinde,
Udbreder sig med Lyst, om om sig lader finde,
I Kiortel hviide-blaa, skær som en Ægge-hinde
Bestucked oc besat, med Perler ud' oc inde,

Rubiner lue-rød, oc blinkende Demanter,
I den Christale-rund fast glimr' i alle kanter,
At *Ceres* aarlig aars med største Lyst undfanger,
Med deilig *Flor* oc *Fruct*, ved *Jupiter* blir svanger.

164

Saa ere med faa ord de himmelske Rubiner,
Guld-klare Lius, som friit paa *firmamentet* skinner,
At himle Huse malm, den Verdens Skaber gjorde,
Forleden første dag, af intet ved sit orde.
Oc nu i dage tre Vejviiste nogenlunde,
Den nyys fundered jord, oc Verdens Klod den runde.
Thi ingen tænke maae, Gud skaffed' af med alle,
Det første Lius, som hand sig lood saa vel befalde:
Men samme Klarheds støf, i dag den Herre mæchtig
Forklared deeles ud, til Liuse-perler præchtig:
En Hofved-perle rund, æld ædel ofver alle,
Hand støbte først med haand vi signed Sool den kalde,
Strax i et Øjeblik paa hend' at tage vare,
De andre himle-blus, u-tallig Stierne-skare.
Ja, som den Skaber viis af Vandet, Fisken fuctig,
Oc Diure-hoben stoor af Jorden grob oc fructig,
Saa skabte hand oc her af Himle-malm den klare
De blanke himle-blus paa dag oc nat at vare.
Thi maae jeg u-fortænkt paa smiile-baandet drage,
Naar viise Folk i haand tør daare-pennen tage,
Oc dict' om Stierne saa, at de paa Diurs manere,
For kosten tiene bloot, af Jordens fædme tære,
Oc af Vandkilden riig opslurke drik den klare:
Hvorfor naar samme fød' ej længer dem kand vare,
Skal Verden stickis an, af Stierne forbrændis,
Oc som af hungrig bæst forderfvis, tæris, skændis.
Men seer jeg Himlen an, da de Himl-Øjne blanke,
Fiint ordentligen bluss' oc visse Veje vanke:
Naar Diur dog tvert imod, nu løbe, staa oc rende,
Oc efter egen Lyst, nu hiid, nu diid sig vende.
Saa vild' oc *Ceres* vist med al sin aarlig grøde,
Fortryd', een eenste Dag, den Diure-gaard at føde;
Neptunus ligerviis, en aften dem at skenke,
Sig, dyben *Ocean*, oc skulde vel betænke.
Thi Hiort oc Hinden rask kand sig ej længe nære,

165

Paa grønnend' enge-plats, ej størr' end de self ere,
End sig', at Stierne-diurs u-tallig tuusend munde
Ja størr' end Jorden hvert, en Time spiisis kunde!
Natuurlig ocsaa skeer, ved spiisen hvo som fødis,
Hand voxer af oc til, oc i faa Aar forødis:
Det Stierne gjør' ej som nu hafve holdet jefnet
Halfsiette tuusend Aar: et mæchtig Diure-lefnet.
Den lærde *Plinius* friit skulde briller kiøbe,
Før hand saae food-løst Diur, ret kugle-fast at løbe,
Til med et rundskabt Diur, ret bald- oc klodde-trinder,
Hves herlig egenskab i Stierne sig befinder
Vel dømmet Øjet saa, flad-trinde dem at være,
Men Klodde-runde dem *Philosophus* tør Lære.
Du det oc klarlig seer, i Maanens leg den høje,
Nu hoornet actis krumt, strax runde-fuldt i Øje,
Det oc eractis kand i Sool, saa vel som Maane,
Naar de natuurlig viis formørckis oc hen-daane.
Dog deraf allerbest, at Stierne bricke-trinde,
I Verden hvor mand er, skinbarlig er' at finde,
Som icke kunde skee i circkel-flad Figure,
Hæng bricken rund i Luft, see selfver den Nature.
Hvad skulde jeg nu act paa andre Gæcke gifve,

Som Himlen bygger op af Kamp oc Steen hin stifve,
Oc raabe Stierner ud for ilded Steen at være,
For gloende flint oc Jern den liuse Sool den skære.
Slig drøm oc Daarskab grof af *Tacito* forsvegen,
Bedst igien drifvis kand, er intet angelegen.
Oc endog stoore folk, Geist-Vers-lige vel mange,
Iblant de Stierne-blus, som ild oc Gnister gange,
Oc skrifver u-beviist det kand ej andet være,
End ildske Legemer, glants-varmen det kand lære:
Dog riimer det sig ey, at alt er ild som liuser,
Ej heller Nisser alt oc Busse-mænd som kiuser.
Thi ellers blef til ild *Cicindel* oc den klare,
Kat-øjet blef opbrændt oc Løvens stood i Fare,

166

Ja mangan Ædelsteen vild' ej paa Finger tiene,
Oc ej bland anden ved, svamp, trøske, raadne greene,
Hør, hør! *Parnassi* Choor, derom til Pennen tager,
At Sool oc Stierne-Sal, vel heeden stoor Aarsager,
Dog aldrig ildig er self, legemlig at sige,
Men kraft oc virckelig, i varmen uden liige.
Den ædle Drue-Saft i *Bacchi* gylden Skaale,
Er selfver icke heed men siunis meer at svale:
Dog er den hitsig tør i den som hannem dricker,
Fortørrer, tærer oc som ild i Kroppen sticker:
Bevegelsen end oc naar mand sig meget rører,
Er i sig self ej varm, dog heeden med sig fører:
Med Stierner det saa gaar; hver Svaal er som Vandkilden,
Dog udi andre ting antænder hidsig ilden,
Self uden saadant Verk, de megen Virkning giøre,
Self krænckelse forvogst' al krænckelse medføre.
Thi var den Himmel varm den kølned maatte blifve,
Var den af vor Natuur, med os sig saa at gifve.
Da maatt' oc Soolen vist, os nærmer Vinter tiide,
Forvarme, Vinter meer, end Sommer dag hin bliide.
Ja mellem-Lufte-Sal da heedre skulde være,
End den her nedden er, oc Haul oc Snee fortære,
Men hvordan varmen skeer, som Stierne tag aarsager,
Der om det lærde Chor, sig meest til døde plager
Dog med *Niliaco* vor *Musa* sødlig Stemmer,
Oc med en ringe dict *Minervæ* ville fremmer.
Saa siunger hun der om, at den Planete-skare,
Paa Himle-firmament med Stierner ædel-klare,
Forvarme hver en ting, som heede kand fortære,
Ved en serdelis Kraft oc varmende manere,
Oc ved sin straale-glants den varme nederføre,
Dog heeden allermeest ved vederslag at giøre.
Thi under væg oc muuer, langt større falder heede,
End paa den jefn-slet mark, oc ofver drift det brede,
Ja under bierge liid oc nedrig huule dale,

167

Meer end paa Bierge-kam, ved Sommeren at tale.
Thi hængde *Procus* ud, paa Constantini Muure,
Poleerte huule Spegel', oc Kaaber molder stoore,
Der med i Fiende-Lejer, ildspruudend ild udsende,
Dermed *Archimedes* en rysted floode brændte.
Oc som de gissel-slag mood Soolen slaae til rygge,
Adskillig' er' i kraft: Saa de i Verden bygge,
Oc nyde varmen til. Thi under middags linne,
Mood Jordan Hofved-gruus de Soole-striimer skinne,
Hvorfor det veder-slag de Straaler atter møder,
Oc da med dobbelt Kraft, stoor brynde fra sig støder,
At Indianske Folk i de forkrydte Lande,
Som udi Badstu' heed, tolf Timer dags maae stande.

I vore Danske Land, hvor Soolen meere bøjer,
Oc fra vor Hofved-punct sig fast i Synder føjer,
Langt svager heeden er. Thi Straalen nederstiiger,
Oc ej tilbage slaaer: Men tverts i Marken viiger.
Thi skeer det Sommer bliid, jo højer Soolen stiiger,
Jo retter Straalen slaaer, jo meere heeden priiger:
Men Vinter iisekaald, jo meere Soolen krøger,
Jo skefver Striimen staaer, oc Frosten sig forøger.
Her, Norske Bagge, med modsigelse fremtræder,
Hvorledis Soole-brand, hans Ager-mad opæder,
Saa snart i skinne-Aar, som hand heed Sommer kalder,
Som udi Froste-Aar, Nat-frosten Ool-sok falder.
Jeg Noormand svarer dig; for megen Frost oc Heede,
Af Synden springer ud, oc Guds retfærdig Vrede.
Dog som en hitsig Ild, i vaad *materi* brænder:
Saa oc hin fuctig damp, den hitsig Sool optænder.
Hvorfor, jo tycker damp af Land oc Søen drifver,
Jo heeder Sommer-sool, dit fuctig Land dig gifver.
Tilmed kand natte-Luft, ej dybe Norske Dale,
For Sky-høj Fielde-muur, som flade marke, svale.
Fremdelis, er beseglt med Daarskab uden mage,
At mand tilskrifver dem fornuft som Folk de kloge,

168

Oc en fornuftig Siæl, som dem saa viislig drifver,
Som lærde *Cicero* med andre fleere Skrifver.
Jeg det vel gifver Mact, den blanke Stierne-skare,
Ej uden orden hen, som Fugl i Luften fare,
Men holder Nat oc Dag, (de ville maae oc icke)
En vis forskrefven Pas, til minste punct oc pricke,
Som dymling i et hiul omdrejer just med fille,
Med Nafved tumler om, oc gjør saa Bundens ville.
Dog den fornuftig Siæl, som spillet mon regiere,
Det er Fornuften self, al Viisdoms Gud oc HErr;
Den HErr' oc icke de bør derfor at tilbedis,
Thi de for Mennisken, oc hand for Gud, beredis.
Som *Meleagridis* Klukhønne med sin varme,
U-fædred Ungerne forqvægner under Arme:
Saa oc den liuse Sool, med sine Tienre mange,
Slaaer ud sit røød-guul haar, oc krummer vinger lange
Forvarmer kraftelig Natuuren kaald oc svager,
At Folket, Græs oc Fæ til Kraft oc Styrke tager.
Thi skrifver ej u-ræt *Philosophus* paa Tafle,
Et Folk et andet Folk, med Solens hiælp kand afle.
Men alt Natuuren er, gjør, virker, oc bedrifver,
Ved Gud det er oc gjør, hans Ære-verk det blifver.
Naar nogen Patient en kaalde siuge kryster,
Ham udi tørsten svaar en Leske-drik forlyster,
Hand Begeret, som tien til Mafvens styrke, laster,
Af egen daare-lyst, den sunde drik forkaster:
Saa haer oc mangen Mand, med mund oc smag forlaaret
Det anden langsomt hår med stor Umag udkaaret,
Oc acter ej ved ært: Men for hans egne drømme,
Skal *Atlas* Himmel-sterk beskæmt af Landet rømme.
Som det med Aben gaaer, der elsker meget meere
Sin egen Unge grum, end de der deilig' ere.
I dette samme Choor maae de ret vel oc siunge,
Som ej allene sig, Men andre vil betyngne,
Med egen Hierne-dict, oc Himmelen forbiude,

169

Med sin Planete-lund, sig runden om at skiude,
Oc skrifve u-fordult, slet efter egen ville,
At Jorden svinger om, men Himmelen staaer stille.
Oc det her skulde gaae som naar mand Skif fra Lande

Udlegger, gaar til segls, til Søøs at lade stande,
Da, end dog Landet staaer, oc Skibet gaaer i Floode,
Dog siunis Land at gaae, oc Skibet som det stode.
Med denne *ration*, vil mangel binde biørne,
Skuld' hand end med sin dict, *Jessæum* self fortørne.
Men dersom det saa var at Stierne alle tiide,
Staa lige viidt atskild' oc aldrig nærmer skridde,
En ret-skudt piil i Luft vist foer sin kaas med alle,
Oc skuld' ej snore-ret os ned ved siiden falde.
Thi Steenen kast i Luft, naar Skib vind-striidig segler,
Ned-plumper akter ud; den prøfve dig ej fejler.
End skulde det oc skeep, Jern-kuglen Luften bryder,
Som brummende Carthou of gloende hals udskiuder,
I Øster stilled hen, før skuld' i stycket blifve,
Oc kruudet uden Fruct sit ildig Luft-slag gifve:
Thi Jordens hastig Løb den Kugle-fluct skuld' hindre
Som Liun-ild ofvergaaer, af Øst i Vest at glindre.
De Sommer-Fugle smaa, som viidt om føde lede,
Naar de fra huuse drog' ej hver fand egen rede.
Hør *Musa*, dig ej bør, *Copernicum* mod-striide,
Det arbed andre lad, som konsten bedre viide,
Tag regne-brettet frem, lad see du *calculerer*
De Natte-blus som viidt paa Himmelen spatserer:
Dog denne Regne-konst vil skeep paa ny maneere,
Thi alle Hafsens Sand maae Regne-penge være,
Tag dem i haanden din, lad intet Korn udfalde,
Jeg icke tvifler du jo dem behøfver alle.
I slig u-mulighed (der Gud allene regner,
Oc gifver Stierne Nafn, som deres Krafter egner,)
Haer dog vindskibelig de fordum ældre-viise
Dem baade deelt oc næfnt, de Unge det maae priise.

170

Afdeelingen er skeed i stadig' eller faste;
Oc de u-stadige som meer' end andre haste.
Den stadig Stierne-lund maae sig for blinkend' øje,
Paa æthers blanke mark, i ottend' orden føje.
De stadige bestaa' ej op, ej ned at gange,
Men med sin egen Sal, i liige pas omprange.
De siu u-stadige baad' hiid oc diid spatsere,
Nu nær, nu længer fra, her søør, der nøør, vagere,
Om stunden benke-jæfnt, oc atter tvers i Sæde,
Nu denne Stierne nær, nu til en anden træde.
Hvorfor de kaldis ret Planeter oc Vaganter,
Dog Himmel-bandeeler de aldrig ofver-kanter.
Oc som paa Jorden skeer, en part maae Herre være,
En part til food oc haand maae Herre tien' oc Ære:
Saa i det høje Loft for den Planete-skare,
Er Soolen *principal*; paa den de andre vare.
Thi staaer hans Majestet med Spiir oc gylden Kroone,
Blandt anden Adel good, midt i den Perle-throone.
Der maae den Herre staa' en liden stund med ære,
Thi om hans Tienere, min *Musa* først vil lære.
Den stoore Jordens Kreds er deelt i visse Lænder
Provincier oc Øer: Hvorfor mand snarlig kiender,
Hvor mand i Verden er, hvad Folk der er' at finde:
Det samme tarflig grib de gamle rand i Sinde,
Thi skærpede de frit de Babylonske Hierner,
Oc deelde viiselig de samme faste Stierne,
Til visse *Constellats*, (vi Himle Tegn dem kalde)
Forleente dem med nafn, som skicken kunde falde,
Det være Veder, Tiur, Triangel, Scorpioner,
Er Ott' oc fyrretiufv' udkaarne Skabeloner,
Bestucked' oc besat' (*Astronomi* det skrifve)
Med Ademanter klar, et tusend to oc tiufve:

Men hvo de Tegen self af første*n inventered'*,
Er icke vitterligt, maa skee op-speculered,
I Verdens første tiid, af *Adams* egen Hierne,

171

Maae skee af *Bileam*, som skref om Jacobs Stjerne.
Thi Job for mangen dag, af dennem vist' ad siige,
Arcturus bruuse-kop, *Orion* vaad, dislige,
Oc *Hyades* til med, i Tiurens brede Pande,
Der stiiiger op oc ned med Himmel-slaaende Vande.
Oc i *Josiaë* tiid blef Afguds dyrkre straffed'
Oc de tolf Himmel-tegns tilbed're flux afskaffed'.
Alt disse samme Tegn *Urania* den ranke,
Saa Øjen-skinlig bær, udi sit sløør det blanke,
Udi sit Bandeleer der tverts om Lifvit svinger,
Zodiacum jeg meen; den Guds almæctig Finger,
Omringer Himlen med, fra leding indtil anden,
Som glimrende Feld-tegn, om tapperste Krigsmanden.
Det gylden Bandeleer om Himlens Lender stifve,
Er grader i sit Sveb, try hundred trysindstiuve,
Oc runden om bardyr med glandsende Figuure,
Rubiin, Carbunkel, Guld, oc Ademant hin puure,
Hver Tredve grader bred, som *Phoebus* tverts kand age,
Med sin forgyldne karm, om trent i tredve dage.
Det første sløjer-Diur du seer med food at sparke
Opstøøder Vand-mands broo, oc aabner Fiske parke,
Med sine Kaaber-horn, hand Jordens laase bryder,
Oc før hand træder af, de Spæ-grønn' Enge nyder.
Hans lange gylden-uld, mod Solen Straale-glandser,
En bunted Lamme-dants hans Sæd i marken dantser.
Den Sviirepanded Tiur, du seer med Øjne blanke,
Paa himle-bandeleer, næst Vederen at vanke,
Hand klæder eng oc mark med egen grønne føøde,
Hand fanger Vaaren an, med poode-knop hin røøde.
Strax stiiger Tvilling op, den Honning-søde Maaned,
Hvad ej af Tiuren er med Løf oc Blomster krooned,
Bær nu sin Tvilling floor, at skof oc mark forgyldis,
Hvert beed oc hafve-træ med Majen-desmer fyldis.
Saa kryber Krabben frem, med Saxe-tang den lange,
Oc lærer *Titan* høj, en Krabbe-gang at gange:

172

I vending er hand seen, gîr Bunden lange dage,
Med lee oc riifve skarp i engen friit at rage.
Imellem Krabbe-sax frem springer gylden Løve,
Med Ild i haar oc krop, sin fyrig Kraft at prøfve,
Forguulner grønne top, oc fæleden forskerper,
Ja holder ofte huus, at det i Laden snerper.
Fremtræder Jomfru bold, vel klæd i gylden-stykke,
Forlænger dug-fuld Nat, oc self sit Axe-smycke,
Ved siiden tuctig bær, med Vingen Soolen fejer,
Den leddig Afvelsgaard med hæs oc stacke mejer.
Negst Spegkl-klar Jomfru-svants nu Væcten oc maae prale,
Giør Lius oc Kulsoort mørk med tyngen udi Skaale:
De Skaal' er' udaf Guld, af Guld er Væcte-tungen,
Guld, guld er ring oc Snor, med guld er bielken stungen.
Forredlig Scorpion med din forgiftig hale,
Du legger mangen Helt med din Forgift i dvale:
Du Luft-forgifver haard, du græs oc Løf forderfver,
Negst Væctens becken blankt, du boolig dig forhverfver.
Dig Skytten efteriil, med Bu' oc Piil hin hvasse,
Paa hofved-løse Hæst, med fluend Vinge-brase,
Hand får med Storm af sted, hans froste-piile smerte,
I Finger oc i Taae begynder fast at snerte.
Nu springer Bucken op, med Soolen paa sin' Hoorne,

Oc drifver Juul i Gaard med Klocke-gang i taarne,
Hans ret forspegled Stjært den klare Frost Aarsager.
Paa iised broo oc bek, ham Vand-mand efterjager,
Med Krucken for sit Bryst, hvoraf Sølf-stifter mange,
I den forgyldte Flood, ud-strømmende nedprange,
Hves hand ved dagen tører, med Nattefrost betaler,
Foruden farfve-hold, hvo hannem ræt afmaler.
Ham følger strax paa food den vaade Fisk oc kolde,
Med sluud oc slab, hand kiør slet Blidel bort den bolde:
Urani-bandeleer er dermed udstaffered,
Hvor med den stoore Gud Natuuren haer foræret.
For Noorden denne Kreds er et oc tiufve tegen,

173

Biørn, Drage, gylden Kron', oc andre høj-gelegen,
Som øjen-skinlig' er', i disse nørrer Lande,
Oc fordrer mangen Mand paa natte-vilde Strande.
Som oc, for Synden hen, vel femten i en Skare,
Orion hval oc hund med fleere Lius' oc klare.
Foruden mange fleer i Øster Kredse-runden,
Af den, *Americam* som søgte, vel befunden.
Paafugl, *Chamæleon*, Kors, Duen, Indianen,
Phoenix, *Nubeculæ*, *Toucanen*, Fluen, Tranen.
Men dem at næfne her oc ordentlig beskrifve,
Som vel i Sinde var, vil tiden icke gifve.
Dansk' *Atlas* viiser dig, end allerbest for andre,
Hvor du den Himle-leed, med seeker food kand vandre.
End underskeedis oc, paa sin Colør oc farfve
Den stoore Stierne-skov, foruden anden tarfve.
Thi som i *Martis* Hof, Feldtherrens farfve drager,
Hver som hans Fane svær oc Krigs-besolding tager:
Saa bær paa Himle-kreds hvert blanke tindrind' øje,
Sin Sær Planete-lyd, oc farfven hans den høje.
Saturnus iisend-graa, iisfarfved' hafver siine.
Den *Jovialske* Hær maae idel klar fremtriine.
Oc *Venus* Kaaber-klar sin Kaaber rystning skuurer,
En rask *Mercurial* i Aske-farfve tuurer.
Naar *Mars* i rusted Jern, half ilde-røød turnerer,
Da Soolens Fane bliid, i rød-guul rok hofverer.
Men Maanen hvide-bleeg, Soldater saa tracterer,
At de med gusten Kind ofvr Markene spadserer.
En skinlig stor forskel ders Storlighed medfører,
Om hvilket *Musa* min, vor gamle Hvæn-boe hører.
Thi andre gette til, den mindste Stiern' hin skære,
Skuld' hundred gange størr' end Jordens Eble være.
Men *Tycho* der imod fordreflig *disputerer*,
Oc største *Sirio*, ej større maal forærer.
Oc kommer end saa viidt, før hand vil ende giøre,
At Jorden tre gang' er, end mindste Stierne, større.

174

Hvoraf *eractis* kand, den højhed u-begriblig,
Som mellem Jorden er oc Himlen u-beskriflig.
En part vil der om saa paa himle hielmen gette,
U-stadig Maanen kold, den nærmeste Planete,
Ved sexten tuusend Miil skal ofver Jorden gange,
Men op til Ledingen, vel Danske Miile lange,
Et hundred tuusind er' oc atten tuusend Miile,
Hvad der om være kand, jeg icke her kand stiile.
Maal du som maale kand, naar du ret maalet hafver
Dig strax *Urania* ret riigelig begafver.
Her lader jeg bestaae den ottend' Himmel præctig,
Oc det forstiernd Telt, som HErrrens Haand almæctig
Haer vefvet denne dag, tapeetet blaet det stoore,
Forsprænged oc kast ud i konstelig Figure,

Med mange tuusindmaal guld-stifter vel bepryded,
I megen perle-lius, bestucked vel oc yded.
Nu under hvælning slig, de andre buer alle,
Hver med et Lius, Gud sig, at ziire, lood befalde.
Paa det mand kunde saa bedst i nat-luft hin klare,
Blant andre Stierne-lob et øje tage vare,
Ja med forundring see, de faste brand' at glindre,
Oc med et krylled Lius, meer end Planeter tindre,
Som dennem understaa' oc ej med Skin at befve,
Men med et stadigt blus, i egen bu' at svefve.
Jeg det vel gifver mact at alle Stierner ere,
Eens Væsen oc Natuur, rund-støbt' udaf vor HErre,
Dog de som højest' er', oc ofvermaade tycke,
Paa ottende Pallats, med skinnnet sammen-trycke,
Oc derfor siunis os, som de sig stedse rørde,
Et krylled tindre-Lius, paa runden altid førde.
Men vandre-stierner siu, paa viidt adskilde veje,
I Øjet tindrer ej, de nærmer Jorden dreje.
De krumme buer nj med lencker Gud ej sanker,
Men een den anden self omringer oc omvanker.
Jo nærmer noget rund til middel-puncten kommer,

175

Jo meere snerper ind den viide bug oc krummer.
En viid, en anden viid, omkrummer oc behænder,
Som ægge-blommen guul, den hviid-blaa ring ompender,
Det hviid-blaa hinden tynd; oc hinden Skallen atter
Saa her, det stoore Sveb, det mindre ret befatter.
Et Segrverks Lod oc Vect, opvunden i det høje,
Før hiulet først paa gang (det seer dit sigtig øje,)
Det samme drifver strax det andet oc det tredde,
Det U-roo hvjler ej, med Væct oc Stang i midde,
Til tiimen runden er, oc hammer pinden falder,
Med hvippen op oc ned, oc slag i Klocken skialder,
Ja icke hører op med knæp oc slag i tiide,
(Om good er vare-tægt) ret nat oc dag hin bliide:
Saa røde Gud i dag Sool-buen end den største,
Fra Østen Vesten om, til Krinkel-gang den første,
I fiir' oc tiufve stund, den gandske Jord omdrager,
Oc saa de under hjul i omsvæb med sig tager,
Dem driller i en døgn, gesvindig os til beste,
Fra Vesten Østen om, af Øster om i Vester.
Planeter under Sool ved slig gevalt sig gifve,
Som den der stedse maae dants efter fremmed Piibe,
Oc aldrig fløjte self oc springe sig til maade,
Men struudende maae gaae, self ej for pausen raade.
Thi ritse de oc ud, oc vill' ej Trommen lyde,
En op, en anden ned, med Mact tilbage bryde.
End dog de andre fort, dog nogl' udaf den skare,
I samme tiid oc stund, baad' Øst oc Vester fare:
Af Øster Vester paa, med deris tvungen gange,
Af Vester, Østervegs med villig gang de prange.
Fra Malmø Øster af (fornemste Stad i Skaane)
Segl ud mood Kiøbenhafn (de danske Stæders Krone)
Af fremmer Stafn mod bov, fra bov til anden vandre,
Din vandring søør oc nøør, du maat vel tiit forandre,
Til du saa hiid oc diid til Styred faaer laveret
Da haer du samme dag, Planetegang spatseret,

176

Oc du i Vester løøb oc Skibet maatte fylle,
Du haer i samme stund, gaaet Øster efter ville.
Jo viidre runden er, oc udi Luften højer,
Jo meere langsom oc, Planeten sig om bøjer:
Men den som nærmer er, oc buen hafver mindre,

Kand vejen fra sit huus, saa lang tiid icke hindre.
Deraf mand gitse kand, den siunlig Himle-throne,
Som Herren Land oc Vand, saa lysted' at med Kroone,
Oc med saa mange blus, beplante, ja bepryde,
Sit fulde lob, først i siu tusind' Aar kand nyde.
Du gamle raadrig Mand, du gylden-alders Fader,
Dybsindig af Forstand, *Saturne*, liig en Staader,
Forrynkdt i Panden din, tør, kaalder, fuld af Snue,
Haer dog din Fryden-borg i allerhøjste Stuuue.
Din Vogn er idel Bly, din' Hæste gandske lade,
I tredev' Aar fra Huus, ring-kiører du i gade.
O klare *Jupiter*, en Søn, u-liig sin Fader,
Du deilig est oc mild; naar du for riiget raader,
Handhefver du med Mact, forplanter oc formeerer,
Hvis Segel-drager før, forderfver oc forhærer.
Den rundblaa Himmel-vej, i Sølrver-karm du køører,
Din' Hæste, Tegen tolf, dig tverts, i tolf Aar fører
Mars, ædel af Gemyt, dog ret en Klammer-snøger
Som intet andet gjør, end Blods udgydning søger:
At hand den grønne mark, med blood kand ofverdrage,
Oc baade Hæst oc Mand, i dynd til halsen jage:
Da far hand iilig frem: Men ham Jern hiulet sinker,
Hans fluuend-kaade rend, saa viit i farten minker,
At før hand kommer hiem, oc sin ring-agen ender,
Haer *Dionysius* tre gange med sin' Hænder,
Afplucket Viingaard sin, oc traadt med sine fødder,
Den liiflig Druuen-Saft, baad' hviide-blank oc røøder,
Oc *Ceres* Laden sin tre gange tømmt oc stoppet,
Med det guul-axed straa, med Engens Ære proppet.
Hvad skal jeg sig' om dig Guldhaarig Sool du milde?

177

Forærer; kostfrie vært; du Liusens springe-kilde?
Laurkrooned *Palatin*, Poet med Laurkrands æred?
Jeg faaer ej denne Sted, dig ret udtitulered.
Med egen gylden-karm, tre hundred sexti dage,
Oc der til dage fem, din Aars vej du maat age.
Men ellers tvungen viis, af Øster oc i Vester,
Hver dejlig Morgenstund med Lius oc varme gæster.
Lyst-moder, *Venus* [*x*] blank, du kaaber klare Frue,
Skal jeg for liude din, de skønne dyder skue?
Med kraftig fructbarhed, du Jorden herlig krooner,
Din mød oc klare Viin, din lecker dug ej skaaner,
Hoos dig er fryd oc Lyst, hoos dig er Sang for mange,
Der med du mangan Helt forhverfver dig til fange,
Du dem tracterer saa, med dine løøse Qvinder,
At mangan eget huus, forblinded aldrig finder.
Dag-poorten slaaer du op, *Aurora* fra dig vanker,
Du den mood Aften-rusk for *Hespero* til-planker.
Dit blanke Duue-Slag med Locke-Duuer hviide,
Forfluer icke langt fra *Phoebi* gyldne siide.
Diid hen *Cyllenius* sig holder den graa-hviide,
Oc tør den hastig Vej, paa vinge-flugt ej liide.
Mercurium jeg meen, den viise Konst-paafinder,
Den lystig Cither-slaaer, den dristig Segl-opvinder,
Det hastig Sende-bud, den Kiøbmand vel forslagen,
Huul, trædsck, arbejdsom, den der *Argum* haer bedragen.
Om hannem siunger jeg, hand gang med Solen holder,
Foracter Nabooe sin *Dictynnam* bleeg oc kolder.
Diana kulde-skær i nærste Sal du vanker,
Du tretten gang' om Aar ofvr bandeleret spanker.
Du kommer snart igien, med dine Hoorne tvende,
Thi vil jeg midler tiid, om dig nu talen ende.
Nu kand jeg aldrig troe, at en foractlig nelde,
Der af sin Moder soort, ved gjeret kand udvelde,

Ja allerminste plant' hvor haanlig den kand være,
Som Ceres med sit bryst, vil værdis til at nære,

178

Jo hafver vel sin kraft, oc sin forborgen Styrke,
Men Pardiis-gartner self, den poode vil oc dyrke:
End siig' at natte-blus som pract i Luften føre,
Et mæctigt Kejsersdom, end Jord oc Hafvet større,
Kraft-løse skulde her den døde Jord beskinne
Forlyste vilde Djur, oc gaae sig self til piine!
Nej! deres Under-verk, langt fleere vi forfare,
(Om vi forstaa os ret) end deres liuse Skare.
Det er jo vitterligt, om slige gyldne brande,
Laae hefted' idel fast, i Ladheds bolt oc baande,
Da skulde sommesteds, den kulsoort nat regiere,
Oc altid sommesteds, den liuse dag hofvere:
Her skulde Vinter kaald med frysen ej aflade,
Oc hisset Sommer bold, med heeden altid raade:
Hvert Liif i marken var, skuld' enten Sool forbrænde,
Det heller Maanen, med idel frost forskænde.
Thi dette blanke par, al Jordens grøøde Volder,
Oc med forvexled mact, alting i Liifve holder.
Den klare Middags-Sool paa Himlen aldrig daaner,
Det jo for dagen ond i Skyerne fast blaaner.
Naar arrig *Acheron*, sin' onde Døttre slipper,
Da følger hunger bleeg; oc pesten guul ej glipper;
Om ej blood-tørstig *Mars*, sit Sverd i blood forgylder,
Oc mangen Løøbe-graf med døde Kroppe fylder.
U-sagt jeg hafve vil, det fløde skuld' oc ebbe,
Oc Maanen uden Kraft, end eenste gang at nebbe.
Jo meer den Circkler sig, oc Segel-siiden runder,
Jo meere marf i Been oc Blood til aarer stunder,
Des større Saft i Træ, oc Mad i Ooster-Skalen,
Fuldmaaned Dannebom i Vand længst drager halen.
Naar Maanen voxer af, en *Corydon* det acter,
Hans Oxekiød er løst, oc derfor icke slacter.
Saa dette Natte-Lius alleene kand bemerke,
Hvor kraftig' andr' oc er', oc hvor forborgen Sterke,
Naar opstod *procyon* foruden rafne-gaben?

179

Haer du *Orion* seet, foruden Sluud oc Slabben?
Dog være langt derfra, jeg mig skuld' underfinde,
Med glindrig Stierne-baand, stærk *Samson* at bebinde
Oc *Jovis* Døttre tre (dem Skaldre *parcas* næfne)
Hoos den almæctig Gud, ved siiden sette jæfne.
Som *Stoicanten* gjør. Thi HERrens kraft oc Volde,
Kand Soolens fluende karm foruden fingre holde!
Hand, hand kand striiden flood, oc stærkest' elfvevande
Befale vinkende, som Klippen fast at stande.
Mit visse *facit* er, at den self samme Herre,
Der sit stoormæctig nafn, til underdanig ære,
Haer alle Stierner skabt, oc dem ofvr Skyen højet,
Med gang, med klaren skin, med riger kraft fornøjet;
Hand dem saa mæctig er, oc saa i haanden fatter,
At ingen der iblant (med Alver eller Latter)
Hves hand vil hafve frem, kand hindre, kand forhemme,
Oc hvad hand hindre vil, kand fordre, kand forfremme.
Dog stat du stille her, med act at ofverveje,
Den stoore gifven kraft, Planet oc Stierner eje,
Besee grandgifvelig, hvad nød de Himle buer,
Ret baade dig oc mig, hvert Øjeblik med truer:
Oc mens vi ere hardt bestedd' iblandt Tyranner,
Faldt ydmyg ned paa Knæ, i HERren jeg formaner
Dit syndigt Hierte fat, som du det hafd' i hænde,

Oc løft det op til Gud, bed hannem fra os vende
Den magre dyre tiid, den stoore Frost oc Heede,
Det bloodig *Martis* Sverd, den gusten pest hin leede,
Hvormed os mangen gang, forskreckeligen trauer
Den grumme Stierne-hær, dit Øje det vel skuer;
At Gud ej steder til de syndig *influentser*,
Natuurens virckning, som i bloodet hoos dig grendsers,
At faae slet ofverhaand: Men hand med hellig Kilde,
Dit Synde-hidsig Blood forlæske naadig vilde.
Ja endlig gifve det, at vi hans nafn til ære,
En sund oc helbred Siæl i sundest Legem bære.

180

Nu *Naso*, hiid din Pen, igiennem torfver grønne,
O at du underjords din *venam* vild' ej sønne,
Men i et Øjeblik min *Musæ* den forlæne,
Da hun med uurte-strøø dit grafsted skulde tiene.
Thi hun besinded er, til en Poet at skrifve,
En krooned *Palatin* et Sucker-Vers at gifve.
Chrysostome, good dag, good dag du gyldne-læbe,
Apollo Nazaræisk, du Laurbær krooned *Phoebe*,
Du Aar-afmaaler viis, du liusets Springe-kilde,
Du Verdens Liif oc Siæl, himl-øje du det milde,
Vilt du forsticke dig som du varst icke hiemme,
Oc under Kappen mørk dit skinnend Ansict giemme,
Bryd ud, riif Kaaben op, lad see din præctig Ære,
Saa viidt du ofverskin, vil jeg din Lof udbære.
En ædel gylden Ring, vil nogen ofte vende,
Hand finder ej der paa begyndelsen ej Ende:
Saa er jeg kommen ud, dag-øje du, du skære,
Dig med berømmelse ret højforskyldt at ære,
Som slet er ende-løøs, begyndelse foruden,
Hvor skal jeg tage paa? Hvor skal jeg løøse Knuuden?
Mit øje seer dig an som *Potentaten* mæctig,
Der Landet giennem far, i al sin adfær præctig,
Med herlig' Adels-mænd, med Førster, Græfver riige,
Trabanter om oc om, foruden tal oc liige.
Thi naar du reiser ud, med gylden Karm som Lue,
Det mæctig Jorderig med ære stoor at skue,
Tre Printser for din Vogn, oc tre maae efterprale,
I Blyants Klæde-dragt, med Perle-stucken Sadle.
Der acter paa din gang, en skinnend ridder-skare,
U-tallig tuusend Mand, (*[x]*) paa dig sin Herre vare,
Oc alle for Umag, en Æreklædning nyder,
End natte-falden Snee den hviidre Luften pryder.
Jeg maae paa denne mark, for slig en Herre-skare,
I-støøde frydelig, i Sølf-tromet den klare.
Høør, svindig Paucken-slaaer, du fingre læt maat røre,

181

Siung, siung *Parnassi* berg, at Steendøf Folk det høre.
Her reis en Konge frem, ved Ansict hans det bliide,
Al Jorden glæder sig, Skof, mark oc grønne Liide.
En Konge reis her frem, om hvilken jeg tør sige,
Om hand end eenste dag, ej holdt ved hefd oc liige,
Sin kraft oc Førsten-glants, til sluud luft skulde blifve,
Neptunus u-forsømt, ofvr snee-hviid *Atlas* drifve,
Det snart med Verden gik, den stoore samt den lilde,
Som nogen Hiert' oc Liif af brystet rifve vilde.
Thi Sool er Verdens Siæl, Sool Creaturens Lefned,
Sool al metallers Liif, Sool trærs oc uurters trefned.
Med faa sandferdig' Ord, ô *Phoebe* Stierne-konge,
Hves krafter, Verdens Jord, saa viid maa' ofverprange,
Saa viidt som du est størr' end Jordens klod hin runde,
Saa højt du ofvergaar, de grumme dyb' afgrunde.

Naar jeg din dejlighed beseer med Kraften mæctig:
Da kommer du mig for, som Konge-Sønner præctig,
Af Brude-kammer gaaer, fiin tuctig udi Lader,
Med blinkende Guld-haar, oc Skønhed ofvermaader,
I iidel gylden Styck, med dyre Demant smykker,
Med Myrrhe-drybend' haand, den skare gennem rycker,
Hvor al den Ridder-stand, Jomfruue, hver høfsk Frue,
Opsictig længis fast, den Herres gang at skue,
Naar de Gudinder nj, med tusend *instrumenter*,
Af førstelig Gemag, i Brude-Sal ham henter.
En moodig Ridder, som amørsk, sig lader blinde,
Med ring oc Ridderspil, sin Jomfru skøn at vinde,
Som hund-beengsted Hind, oc Løfven efter Rofvet:
Saa hand med fluend Hæst til Ringen tager lobet.
Men Ridder *Titan* blank med større kierskabs brynde,
Til Jomfru *Cererem*, sig fastre veed at skynde,
Som den ej trifvis kand, i fructig Kraft forøgis,
Men ligger krank ved Seng, med mindre hun besøgis:
Hvorfor som Sindet rask, saa oc Sool Herren iiler,
Med Luue-fnysend' Hæst, forgyldne Stang oc Miiler,

182

Sin hitsig Ridderstii, hand midt i Kredsen tager,
Planeters mellem-vej, sin Bruud til beste drager
I skaald *Saturnum* hand dermed i Spillet griber,
Oc Maanens stoore fuct, til middel-maade drifver.
Thi foor hand maane-vej, hans heede os forbrændte,
Gik hand *Saturni* Stii, os Frost oc Snee rood-skændte.
Hvad skal jeg siunge meer? din bortgang alle græder
Som findis her paa Jord: din Tilkomst alle glæder.
Du Snee oc kolden lis, i engen *distillerer*,
U-vær du skaffer af, oc natte-frost *casserer*,
Sluud, taage, riim, Slagregn, til deilig Luft du vender
Fryct, *melancholske* drøm, oc anden Fulhed skender.
Hvo dig at roose gaaer, sig icke vel besinder,
Fordrukner slet i priis, ej bund, ej bredde finder.
Dog maae jeg Konning høj, med tuctig finger bryde,
En liiflig uurte-kost, min *Musæ* Hiert' at fryde,
Af den atskillig flor, som du adskillig tiide,
Stafferer Jorden med om Sommeren den bliide.
Thi at din fooster-kraft oc qvægend' Amme-arme,
Sit kaalde Skøde-barn, omringe kand oc varme,
Et sætte ned af Knæ, et andet strax optage,
At intet græde skal, ofvr frossen finger klage:
Maae din ild-varme Vogn, ej tvende morgen-stunde
Af samme Himmel-port udkiøre nogenlunde,
Din' Hæste ligesaa varm-puustende fremvandre,
Oc maae hver Aften-stund, sin grade-stald forandre.
Grøn-bladig Vaarens dag, hoos os de qviste skyder
Naar Høst-dag, andensteds, sin fruct aflæs oc nyder,
Oc naar vi Sommer tiid, i græs oc uurter springer,
Da Vinter andensteds, de Diur oc Fugle tvinger.
Saa hastig skalt du ej, dit Vinter-lob omkrumme,
Mod *Erichtonium*, oc Biørnen op at komme,
Hvor du tre Maanedes tiid din reise fast forandrer,
Den hoorned væder, Tiur oc Tvilling gennem vandrer:
At den Snee-klædde mark, skal jo et Vexel giøre,
For Vinter-Kiortel hviid, en skøn græs-grøn iføre.

183

Lyst-Hafven prydis maae, med tusend blomster prale,
Med blade green' oc busk; med Urter dybe dale.
Den søøde *Zephyrus* skal *Floram* venlig kysse,
Auroram vilden Fugl, med Oute-Sangen grysse.
Cupido med sin Piil, skal ramme Diur paa Lande,

I Luften Fuglen snar, oc Læge-fisk i Vande.
Naar dine Hæste varm' oc Krabbegang spatsere,
Til hitsig Løven-Sal oc Jomfruu-buur *marchere*,
Da sankis heedt oc heedt, at Jord hin grønne sprecker,
Den gylden Sommer-dag, med mact i Landet trecker.
Hin flitig Agermand, gaaer ud med Seglen krummer,
Afhugger Food for Food, hves moont ham forekommer,
Den Ansict-sved saa suur, ham ofver Næsen rinder,
Sin krumme Segl-gang, hand i ryg oc arme finder,
Da Keiser-maaned bliid, ham riigelig forærer,
Hves hand alt aaret foort, med gandske huus fortærer.
Naar saa din blanke karm begynde vil at helde,
Fra *æqvinocial* mod Synderledings fælde,
Væct, Scorpionen leed, oc Skytte-huus besøger,
Der i tre Maanedes tiid, sin nedergang forøger;
Da falmer grønne qvist, sig viide marke barer,
Pomona Fructen sin indsamler oc forvarer:
Da bruger *Liber* haand, must-pærer hand afryster
Viin-druer nederskær, den Saft ham vel forlyster,
Thi grifver hand til food, i druue-bloodet springer
Oc *Baccho* Brooder sin, den første prøfve bringer.
Men al den suure-tiid, der du Steenbucken gæster,
Med Vandmand søger Spand, oc Fiske-parken frester,
Er alting mat oc dødt; for skønne Sommer-blommer,
Den hviide Vinter-bii af Kuuben tyk udbrommer:
For fryd oc Fugle-sang mand huult i næfve tuuder,
Soldater *Æoli*, af nørre Skantse spruuder.
Saa hver maae tacke Gud, der huus oc varme nyder,
Til du, ved Gregers tiid, med varme ny udbryder.
Latonæ dejlig Barn, *Apollos* Tvilling Syster,
Diana melkend'-hviid, *Dictynna* nat-forlyster,

184

Du Skof- oc Lunde-Gud, du høje Bierge-render,
Du Søø-førstinde klar, du visse tiid-calender,
Søfn-gifver, Senge-roo, oc Nat-ledsagerinde,
O Maane Natte-Sool, hvad est du ond at finde?
Min *Musa* skulde dig et *distichon* forære,
Gud gifv' hun viste, hvor din Skønhed skulde være.
Planete-nafn du bær, du kandst det vel forsvare,
Thi mangen neppe veed, hvor hand skal paa dig vare.
Du ocsaa natlig nat, u-stadig dig forskaber,
Om stunden voxer til, om stunden vexten taber.
Dit Legem klodde-rundt, jeg i sig self befinder,
Med din udvortis glants, du mangen Mand forblinder,
Som aldrig andet veed, end at dit hengel-klæde
Dig selfver kommer til, du pranger med i Stræde:
Dog laant du hafver skoo oc laant du hafver hoose,
Laant haer du hviiden sløør, hvor af skal jeg dig roose?
Men som en kæk Soldat sig Skiold oc Hielm forhverfver,
Det mangen u-forskyldt, af Fædre sig vel arfver,
Naar hand da højes op, hans Hustru ham tilføjed
Af ringe byrd oc Stam, med hannem er ophøjed:
Saa oc det straale-lius, der alles Øjne glæder,
Fra *Titan* Broder din, din mørk-blaa Krop hviid-klæder,
Hand er dig hvad du est, hand ærer dig oc nærer,
Hand klædninger hvert Aar, vel tretten dig forærer.
Men ellers see vi dig, u-stadig udi klæder,
At du hver Aften-stund, paa ny maneer optræder,
Nu er dit Hofved-klæd, der efter Hals-klæd borte,
Nu tabis hoos' oc skoo, igienstaaer Lemmer soorte.
Som kand ej andet skee: Thi Solen aldrig kunde,
Tilliige klæd' altiid, dit Legeme det runde.
Som du dig skicker til, oc dig mod Broder vender,
Saa nyder du oc glands, saa felder du oc tænder.

Thi at du skulde blank paa halfve Kroppen være,
Paa anden, himmel-blaa, vor *Musa* ej vil lære.
Dog hafver jeg formerkt ô *Sool-discipelinde*,
At det iblandt oc skeer, dit Ansigt fuldt det trinde,

185

I allerstørste glants, naar ingen sky kand skade,
Oc ingen mullen Luft kand hindr' i nogen maade,
Af Jern-rust fuul, du dog forblindis oc beteckis,
Saa din snee-hviide Kind formørckis oc forsveckis,
Naar du spatserend' er i den *Eclipte*-Linne,
Af Verdens Øje klart, at lade dig beskinne.
Thi det sølf-blanke Lius, som Soolen dig bereeder,
Dig strax berøfvis fra, naar Jorden mellem træder.
Hvorfor du blifver vred, paa Jorden ofvermaade,
Oc tænker stedse paa, at hæfne spot oc skade,
Saa naar du seer dit hold, i enden af en Maaned,
For Jorden Broder din, du mørkner oc gjør daaned,
Oc mellem os oc ham, din mørke Krop indknifver,
Hvor med du Jorderig, for stycke, stycke gifver.
Dog din Formørkelse sig snart en Aarsag tager,
Din Broders tvert imod sig sielden meer tildrager,
Din egen daane-kind er vis udi det høje:
Men Soolens ickun er, et siunligt tusk i Øje.
Din Kind, fra Østen af, sin Lyd oc farfve fælder:
Men hans af Vester kant, det u-forskyldt undgælder,
Din dunkelhed gaaer paa, med iidel hviide Kinder,
Men hans tildrager sig, naar al din Skønhed svinder,
Din daanen er gemeen, mand den saa ofte prøfver,
Men Solens sielden skeer, som Himl' oc Jord bedrøfver.
Jeg ej beskrifve vil, formørkelsen den største
Som skeede fordum tiid, der Lius oc Liifsens Første,
Paa Kaarset undergik, at Soolen der ved daaned'
Alt mod natuurlig viis i højeste fuldmaaned.
Jeg tacker højt den Sool som lood sig saa forderfve
At jeg, mørkhedsens barn, et ævigt Lius skuld' arfve.
Den seldsom trappe-gang, som *Phoebus* fordum dage,
Med sin forgyldte Karm, til rygge maatt' oc Age,
Oc ofver *Giboa* hvordan hans Hæste hviilte,
Men Marskalk *Josua*, et nederlag bestilte,
Maa' oc tilbage staae: Mig natten ofveriiler,
Gaaer, *Hesperus* er nær, gaaer hen til Sengs oc hviiler.